

ПРОТОКОЛ

№ 152

София, 10.05.2023 година

Днес, 10.05.2023 г. от 10:00 ч. се проведе закрито заседание на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) в пълен състав, ръководено от председателя доц. д-р Иван Н. Иванов.

На заседанието присъстваха членовете на Комисията Александър Йорданов, Благой Голубарев, Димитър Кочков, Пенка Трендафилова и главният секретар Росица Тоткова (без право на глас).

На заседанието присъстваха И. Касчиев – главен директор на главна дирекция „Водоснабдителни и канализационни услуги“, С. Маринова – началник на отдел „Цени и бизнес планове - водоснабдителни и канализационни услуги“, А. Недкова – началник на отдел „Контрол и решаване на спорове - водоснабдителни и канализационни услуги“ в КЕВР.

Председателят установи, че няма възражения по проекта за дневен ред и няма други предложения, както и няма правни пречки за провеждане на заседанието, което протече при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Доклад вх. № В-Дк-120 от 04.05.2023 г. относно становище по публикуван проект на Закон за водоснабдяването и канализацията и проект на становище.

Работна група по Заповед № 3-В-1008 от 01.12.2022 г.:
Ивайло Касчиев, Елена Маринова, Силвия Маринова, Ани Недкова,
Мая Кожухарова, Йовка Велчева, Надежда Иванова, Ненко Ненков

По т.1. Комисията разгледа доклад относно становище по публикуван проект на Закон за водоснабдяването и канализацията.

На 11.04.2023 г. на интернет страницата на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) в раздел „За обществено обсъждане“, както и на Портала за обществени консултации са публикувани: проект на Закон за водоснабдяването и канализацията (ЗВиК), мотиви към проекта на закон; доклад към цялостна предварителна оценка на въздействието, резюме към цялостна предварителна оценка на въздействието, становище на дирекция „Модернизация на администрацията“ към Министерския съвет и таблица за отразяване на постъпилите предложения от

обществено обсъждане, проведено в периода 30.11.2022 г. до 14.12.2022 г.

С решение по Протокол № 350 от 14.12.2022 г., т. 1, Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) е приела становище по проект на ЗВиК, публикуван на 30.11.2022 г. на интернет страницата на МРРБ и на Портала за обществени консултации. Становището е публикувано на интернет страницата на Комисията в раздел ВиК/Информационна система https://www.dker.bg/uploads/documents/vik/Stanovishte_ZVIK_Prot_%20350_14122022.pdf), както и на Портала за обществени консултации.

I. След приемане на становището по проекта на ЗВиК, публикуван на 30.11.2022 г., Комисията е осъществила следната кореспонденция:

1. КЕВР е информирала заинтересованите лица за приетото становище с писма с изх. № В-01-00-1015 от 14.12.2022 г. до МРРБ, с изх. № В-01-00-1023 от 14.12.2022 г. до Омбудсмана на Република България, с изх. № В-04-47-2 от 14.12.2022 г. до Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ), с изх. № В-01-00-1026 от 14.12.2022 г. до парламентарните групи в Народното събрание и с изх. № В-04-11-2 от 16.12.2022 г. до Европейската комисия – Directorate General Regional and Urban Policy (DG Regio), Directorate General Environment (DG Envi) и Directorate General Energy (DG Ener).

2. С писмо с изх. № В-03-10-1077 от 14.12.2022 г. КЕВР е информирала министъра на финансите за констатираните проблеми, включително за липсата на анализ и обосновка за предложеното разделяне на сега действащата КЕВР на две нови комисии, за липсата на анализ на разходите, които ще възникнат от обособяването на нова Комисия за ценово регулиране, както и за липсата на извършен анализ на ползите и рисковете за сектора.

3. Във връзка с публикувано на 05.01.2023 г. съобщение на страницата на МРРБ, че ще се сформира нова работна група, заедно с представители на общините по изготвяне на проект на ЗВиК, КЕВР е изпратила до МРРБ писмо с изх. № В-03-06-1015 от 13.01.2023 г., с което е изразена надежда, че този път с експерти от Комисията ще бъдат проведени консултации, в качеството на КЕВР на заинтересована страна, и в проекта на ЗВиК ще бъдат взети предвид фактите и обстоятелствата, отразени в приетите от КЕВР становища през 2020 г.¹ и през 2022 г. В писмото е посочено, че още от 2012 г. Комисията обръща внимание за необходимостта от въвеждането на лицензионен режим в сектор ВиК, чрез което да се осигурят ефективни регулаторни и контролни функции и правомощия. Посочено е също, че липсата на ефективен контрол върху ВиК операторите е констатирана в редица международни анализи на ВиК сектора, изготвени от институции като Световната банка и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, поради което е отбелязано, че е от особено важно значение темата да бъде обект на самостоятелен анализ от страната на работната група, работеща по проекта на ЗВиК.

В отговор е организирана и проведена работна среща между представители на КЕВР и МРРБ на 15.02.2023 г., в рамките на която е поет ангажимент от заместник-министър за организиране на работна среща със служебния заместник министър-председател по управление на европейските средства, на която да бъде обсъдена възможността за промяна в изискванията на Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), предвиждащ отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект. В последствие от страна на МРРБ не е изпращана нова информация, не са организирани и проведени нови срещи с представители на КЕВР.

¹ Становище на Комисията, прието с решение по Протокол № 245 от 19.11.2020 г., т. 1 по проект на нов Закон за водоснабдяване и канализация, публикуван за обществено обсъждане от МРРБ на 26.10.2020 г.

4. В отговор на изпратеното на 14.12.2022 г. становище на КЕВР, с писмо с вх. № В-04-47-3 от 21.12.2022 г. НСОРБ е представило информация за изложените от сдружението принципи възражения по така представения проект на ЗВиК. В същото е изразено съгласие с констатацията на КЕВР за необходимостта от провеждането на сериозен обществен дебат за ролята и отговорностите на основните участници във ВиК сектора - независимия регулатор на качеството и цените на ВиК услугите, собствениците на публичните ВиК системи и възложители по договор, ВиК операторите и техните собственици (принципали), какъвто до момента не е проведен.

С писмо с изх. № В-04-47-3 от 27.01.2023 г. Комисията е предложила провеждането на работна среща между представители на КЕВР и НСОРБ, на която да бъдат обсъдени съществуващите проблеми в сектор ВиК и възможните им решения. Срещата е проведена на 10.03.2023 г.

5. С писмо с изх. № В-04-00-16 от 03.04.2023 г. КЕВР е изпратила до МРРБ, с копие до НСОРБ и Омбудсмана на Република България, становищата на Омбудсмана на Република България, Асоциация по ВиК – Шумен и общините в област Шумен относно нормативните изисквания към дейността на асоциациите по ВиК, възможностите за отчитането на становищата на общините по бизнес плановете на ВиК операторите и определянето на социалната поносимост на цената на ВиК услугите, постъпили в КЕВР след проведено на 14.03.2023 г. обществено обсъждане в рамките на процедурата по разглеждане и одобряване на бизнес плана и цените на ВиК услуги на „Водоснабдяване и канализация - Шумен“ ООД. В писмото е обърнато внимание, че поставените проблеми са поставени и в приетото от КЕВР на 14.12.2022 г. становище по проекта на ЗВиК и е посочено, че така получените в КЕВР становища се изпращат до МРРБ, за да бъдат взети предвид при разработването на проект на нов ЗВиК.

6. Във връзка с публикувания на 11.04.2023 г. нов проект на ЗВиК, КЕВР е изпратила с писмо с изх. № В-04-47-3 от 19.04.2023 г. до НСОРБ искане за информация дали е била сформирана нова работна група заедно с представители на общините по изготвяне на проекта на ЗВиК (както е обявено на интернет страницата на МРРБ на 05.01.2023 г.); провеждани ли са работни срещи на сформирания работна група, кои от изразените от представители на общините становища и мотиви са възприети при подготовката на новия проект на ЗВиК и как са отразени същите в публикувания на 11.04.2023 г. проект на нов закон.

С писмо вх. № В-04-47-3 от 25.04.2023 г. НСОРБ е информирала Комисията, че независимо от поетия през м. януари 2023 г. ангажимент от министъра на регионалното развитие и благоустройството, не е била формирана работна група за съвместен преглед на законопроекта и намиране на решение по спорните му разпоредби. С посоченото писмо НСОРБ е предложила да бъде проведена работна среща между представители на сдружението, КЕВР и Омбудсмана на Република България, която е проведена на 02.05.2023 г.

Ц. Извършеният преглед на публикувания на 11.04.2023 г. нов проект на ЗВиК показва, че несъществена част от констатираните от КЕВР пороци и недостатъци в предходния проект от 30.11.2022 г. са отстранени, поради което приетото вече на 14.12.2022 г. становище на Комисията е относимо в цялост към новия проект на ЗВиК.

7. В новата процедура е обявен срок за обществени консултации от 30 дни, с което са

преодоляни пороците в предходната процедура – проведена в съкратен 14-дневен срок.

8. Същевременно, видно от новия проект на ЗВиК, МРРБ не се е съобразило с голяма част от дадените не само от КЕВР, но и от други заинтересовани лица становища. В публикуваната таблица за отразяване на постъпилите предложения от обществено обсъждане, проведено в периода 30.11.2022 г. до 14.12.2022 г. (таблицата), са представени общо 33 постъпили становища, от които **повече от половината не са приети** (включително на Омбудсмана на Република България, Изпълнителна агенция по горите, Камара на строителите, Асоциация по ВиК Плевен, общини Белоградчик и Берковица, общински ВиК оператори в общините Кресна, Петрич, Сандански, Троян, Панагюрище, Сапарева баня и други). Видно от таблицата, едва 13 становища (включително това на КЕВР) са приети частично и само 2 са изцяло приети.

9. Въпреки публично оповестената от МРРБ информация на 05.01.2023 г., че се организира нова работна група с представителите на общините, която да работи по редактиран проект на ЗВиК, от проведената комуникация с НСОРБ става ясно, че всъщност такива работни групи и/или срещи на практика не са проведени. В рамките на проведена работна среща с КЕВР по инициатива на МРРБ е поет ангажимент за обсъждане на възможности за промени в НПВУ, който не е спазен. **Остава неясно защо органът, натоварен да осъществява държавната политика в сектор ВиК на национално ниво, декларира, но не провежда консултации със заинтересованите лица, които са пряко засегнати от предложените нормативни изменения.**

10. От публикуваната таблица е видно, че **становища, които не подкрепят предложените в проекта на ЗВиК разпоредби относно бъдещото регулиране на ВиК услугите**, включващо разделянето на КЕВР, обособяването на нова Комисия само за регулиране на цените на ВиК услугите, което ще се осъществява по наредба, предложена от МРРБ, отпадането на регулирането на качеството на ВиК услугите, на одобряването на бизнес планове от независим орган и прекъсването на връзката между параметрите на бизнес плана и цените на ВиК услугите, както и значителното ограничаване на контролните правомощия на независимия регулатор само до прилаганите от ВиК операторите цени, липсата на промени в начина на определяне на социалната поносимост на цените на ВиК услугите и липсата на въвеждане на подпомагане на социално уязвими лица, **са изразени не само от КЕВР, но и от граждански и работодателски организации (по т. 2 в таблицата), Омбудсмана на Република България (т. 5), Института за изследвания на климата, атмосферата и водите (по т. 6), НСОРБ (т. 18), както и в индивидуални становища (т. 1, т. 3, т. 9, т. 27, т. 28).**

Като аргумент за така предложените промени, МРРБ посочва, че *Обособяването на нов регулатор е заложено в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) „Реформа 2: Продължаване на реформата във водния сектор“:*

- да се въведе отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект;

В този смисъл, отделянето на т.нар. „воден регулатор“ е в изпълнение на приет стратегически документ.

При изготвянето на НПВУ, в който са предвидени текстове за приемане на нов ЗВиК, не е бил изготвен **анализ и обосновка** за предложеното разделяне на сега действащата КЕВР на две нови комисии – за енергийно регулиране и за регулиране на цените на ВиК услугите, отчитайки изменения статут на КЕВР след 2015 г. Предложеното решение за разделяне на КЕВР не е обосновано и не е подкрепено с необходимите анализи, проучвания и обосновки в придружаващите документи. Не става ясно как това

ще допринесе за по-доброто управление и регулация на ВиК сектора, както и не са изяснени рисковете при разделянето на съществуващия регулатор. Не е изготвен анализ на разходите, които ще възникнат от обособяването на нова Комисия за ценово регулиране, нито е извършен анализ на ползите и рисковете за сектора. В допълнение, при разработването на НПВУ не са провеждани обществени консултации и/или обсъждания.

Текстовете на НПВУ не представляват нормативно изискване, а са част от приет стратегически документ, който подлежи на последващи изменения, които са в ход, във връзка с решение на Народното събрание от 12.01.2023 г. за задължаване на Министерския съвет да промени Плана за възстановяване и устойчивост в част енергетика. Следователно, **коренна промяна в регулаторния режим само и единствено въз основа на общи текстове в НПВУ, които са включени в документа без съответните анализи и обосновки и не са били подложени на обществени консултации, не може да бъде приета.**

В допълнение, както КЕВР вече е обърнала внимание, **предложените редакции от 30.11.2022 г. и 11.04.2023 г. са в противоречие с текстовете на НПВУ**, защото там се визира регулиране на ВиК услугите, а в проектите на ЗВиК това е сведено само и единствено до регулиране на цените на ВиК услугите, като отпадат ключови правомощия като регулиране на качеството на ВиК услугите, одобряване на бизнес планове от независим орган, одобряване на цени на ВиК услуги въз основа на одобрени бизнес планове, последващ контрол по изпълнение на одобрените бизнес планове от независим орган, изготвяне на проекти на нормативни актове, одобряване на общи условия за предоставяне на ВиК услуги и други.

Следва да се има предвид, че *регулирането на монополни услуги от самостоятелен субект* е специфична дейност, която се извършва в много страни по света и по отношение на която са установени и съществуват стандартни изисквания и международни практики. Основополагащо е разбирането, че регулирането следва да се осъществява в обществен интерес, а не в интерес на частните търговски субекти, които са естествени монополисти. Регулаторният орган следва да е самостоятелен и независим субект, което означава да е самостоятелен и независим както от регулираните дружества, така и от политически влияния от изпълнителната власт. В този смисъл по същността си предложените текстове в проекта на ЗВиК са в разрез с поставеното изискване за отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект и дори постигат обратен ефект. По отношение на качеството на ВиК услугите се предвижда отпадане на регулаторните правомощия на съществуващия независим регулаторен орган да одобрява и контролира изпълнението на бизнес планове на ВиК операторите, като според проекта на ЗВиК бизнес програмите на естествените монополисти - ВиК оператори, ще се одобряват от органите на самите дружества (едноличен собственик на капитала или от общите събрания на съдружниците/акционерите), контролът по изпълнение на бизнес програмите ще се осъществява от самите дружества (дори не е посочено чрез кой от вътрешните им органи). В същото време контролът върху показателите за качество на ВиК услугите се предоставя на АВиК, която съгласно чл. 13, ал. 1 от проекта на ЗВиК е „*юридическо лице със седалище и адрес в областната администрация*“, с председател областния управител, което определя, че АВиК е тясно свързана с изпълнителната власт.

Неправилно се тълкува НПВУ, в който не се поставя изискване по отношение на съществуващата КЕВР, а се поставя изискване в новия ЗВиК да се въведе отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект. Както се посочи по-горе, регулирането не се обособява в самостоятелен субект, а се разпръсва в множество субекти, които не са самостоятелни. Освен това, самото регулиране не е регламентирано като цялостен процес, доколкото за това е необходимо в ЗВиК да се въведе лицензионен режим, чрез който независимият регулаторен орган ще може да определи условията и

изискванията към извършването на регулираните дейности, които в последствие ще контролира.

В противоречие с мотивите на законопроекта, не се обособява нов воден регулатор, а се намаляват правомощията на досегашния. Под предлог, че се разделя КЕВР (каквото изискване не се съдържа в НПВУ), на практика се разделя качеството от цените на ВиК услугите. Вместо устойчивост на ВиК услугите се създават условия за нестабилност и задълбочаване на проблемите с неефективността на държавните ВиК оператори. Същевременно проектът на ЗВиК е в пълно несъответствие и със следващото изрично изискване в НПВУ: *„С текстовете на закона ще се въведат единни условия за качество на услугата и критерии за ефективност, на които трябва да отговарят всички ВиК оператори и прилагането им спрямо всички оператори на територията на страната, което на практика ще регламентира предпоставки за консолидацията на дружествата, за да могат да отговорят на изискванията. С приемането на закон за ВиК ще бъдат извършени последните основополагащи стъпки на реформата във ВиК отрасъла“*. Няма как да се въведат единни условия за качество на услугата и критерии за ефективност, на които да отговарят всички ВиК оператори и прилагането им спрямо всички оператори на територията на страната, чрез текстове, които предвиждат всеки регионален оператор сам да си одобрява бизнес програмата и сам да си я контролира, контролът върху показателите за качество да се осъществява от съществуващите регионални АВиК в областните администрации, а цените на ВиК услугите да нямат никаква връзка с тяхното качество и с постигането на критерии и изисквания за ефективност.

Поставените в НПВУ изисквания: *„да се въведе отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект“*, както и *„с приемането на закон за ВиК ще бъдат извършени последните основополагащи стъпки на реформата във ВиК отрасъла“* ще бъдат изпълнени ако регулирането се разшири, така че да обхваща всички етапи от възлагане на дейността, респективно определяне на условията и изискванията за извършването ѝ, контролът по изпълнение на дейността и налагането на принудителни административни мерки и санкции при неизпълнение на условията и изискванията. С това ще се завърши реформата в регулирането на ВиК услугите, която започна през 2005 г. със създаването на КЕВР.

На проведената на 15.02.2023 г. работна среща между представители на КЕВР и МРРБ е поет ангажимент за провеждане на работна среща със служебния заместник министър-председател по управление на европейските средства, на която да бъде обсъдена възможността за промяна в изискванията на НПВУ, но такава не е организирана. **Следва да се посочи, че така предложената от МРРБ промяна в регулаторния режим ще създаде редица бъдещи рискове пред ВиК сектора, респективно пред надеждното предоставяне на ВиК услуги, които са услуги от обществен интерес.**

11. По отношение становището на КЕВР, отразено под номер 20 в таблицата, е посочено, че частично се приема. Видно от посочените текстове, МРРБ единствено е **коригирало допуснатата от тях грешка** при разработването на проекта на ЗВиК в §19 от преходни и заключителни разпоредби, с които недопустимо са направени изменения в Закона за енергетиката, излизащи извън обхвата и правомощията на МРРБ в рамките на изготвянето на проект на ЗВиК.

Преглед на публикувания на 11.04.2023 г. проект на ЗВиК спрямо този от 30.11.2022 г. показва, че са извършени основно редакционни поправки. Видно от новия проект на закон, **аргументите в приетото от КЕВР становище не са взети предвид** и проектът на закон запазва всички недостатъци и проблеми, които вече са констатирани както от Комисията, така и от други заинтересовани лица в процеса на предходните обществени

консултации.

12. МРРБ посочва, че *съгласно Закона за публичните предприятия, дружествата изготвят бизнес програми. С оглед намаляване на административната тежест и процесуална икономия се предвижда ангажимент за изготвяне само на бизнес програма в съответствие с ЗПП.*

Съгласно §1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните предприятия (ЗПП), „Бизнес програма“ е документ за планиране на дейността на публичното предприятие за период най-малко три години, съдържащ и ключови показатели за изпълнение на заложените финансови и нефинансови цели. Съгласно чл. 17, ал. 2 от ЗПП, органът, упражняващ правата на държавата като едноличен собственик на капитала, съответно общото събрание, одобрява бизнес програмите и включените в тях ключови показатели за изпълнение на финансови и нефинансови цели, приети от надзорния съвет, съответно от съвета на директорите, със съдействието на Агенцията за публичните предприятия и контрол.

От друга страна, съгласно чл. 10, ал. 1 от ЗРВКУ, ВиК операторите разработват бизнес планове за 5-годишни периоди, които съдържат производствена, ремонтна, инвестиционна и социална програма, с техническа и икономическа част.

Видно от гореизложеното, бизнес програмите по смисъла на ЗПП, одобрявани от принципала на търговските дружества – ВиК оператори, не могат да заменят бизнес плановете, които се разглеждат и одобряват от независимия регулаторен орган, и въз основа на които се образуват цените на ВиК услугите за съответния регулаторен период. По този начин изцяло се дерогира функцията на независимия регулатор и се изключва общественият контрол в процеса на определяне на цели за подобряване качеството на услугата и обвързването на тези цели с прогнозирането на ценообразуващите елементи, в резултат от което се намалява защитата на правата и интересите на потребителите на ВиК услуги. Подобни предложения не могат да бъдат оправдани с „процесуална икономия“.

13. МРРБ посочва *коментари по чл. 67, ал. 1 - Определените в проекта на закон показатели са разписани чрез съобразяване с факта, че част от действащите в момента са в компетенциите на други институции, като напр. МЗ и МОСВ. Това води до усложняване и утежняване на процедурата, включително до дублиране на функции на различни административни звена, което е в противоречие с принципите за намаляване на административната тежест.*

Освен това, голяма част от действащите показатели са експлоатационни и са регламентирани в предложения проект на закон.

Следва да се посочи, че осъществяваният към момента контрол от страна на МЗ и МОСВ е свързан с изпълнението на изискванията за качество на питейни и отпадъчни води и спазване условията на разрешителните за водоземане и заустване. **Този контрол няма нищо общо с регулирането от страна на КЕВР на качеството на ВиК услугите чрез показатели за качество, въз основа на който Комисията определя цели за подобряването на качеството на ВиК услугите. ВиК операторите изготвят бизнес планове с предложения за подобряване нивата на показателите за качество, като заложените цели на показателите имат пряко отношение към прогнозирането на ценообразуващите елементи, респективно към оптимизиране на относимите разходи, както и към последващия контрол от страна на Комисията, включително и чрез изменение на одобрените цени въз основа на реално отчетените нива на инвестиции и нива на единните показатели за ефективност. Цитираният по-горе коментар на МРРБ е формален и показва неразбиране на регулаторните функции на един независим регулаторен**

орган.

14. МРРБ посочва, че *до приемане и влизане в сила на подзаконовата нормативна уредба по ЗВиК (Наредби), дружествата ще изпълняват одобрените от КЕВР бизнес планове.*

Този коментар не дава отговор на посочения от КЕВР проблем, че след влизането в сила на ЗВиК ще бъдат отменени нормите на ЗРВКУ и приложимите норми на ЗЕ, поради което съществуващият регулатор няма да има функции във ВиК сектора, а такива функции няма да има и новата Комисия, което поражда редица въпроси за одобряването на бизнес планове и цени на дружествата без одобрени такива, възможностите за изменение на одобрените бизнес планове и/или цени на ВиК услуги и последващите действия по контрол на изпълнението на одобрените бизнес планове и изменението на одобрените цени.

15. МРРБ посочва, че *съгласно утвърдените от КЕВР правила срокът за приемане на бизнес плановете към настоящия момент е изтекъл, дори при отчитане на наложения от Народното събрание мораториум.*

Посоченото твърдение не отговаря на истината. КЕВР не е утвърдила правила за срок за приемане на бизнес планове, доколкото срокът е определен в чл. 11, ал. 1 от ЗРВКУ, а именно: Комисията одобрява предложения от ВиК оператора бизнес план в тримесечен срок от постъпването му, ако отговаря на изискванията, посочени в т. 1 – т. 4. Посоченият срок започва да тече от момента на представяне на заявление и приложения към него, отговарящи на всички нормативни и регулаторни изисквания – нещо, което не е валидно за нито едно от дружествата, представили своите първоначални предложения в средата на 2021 г.

Следва да се посочи, че към момента на налагане на мораториума от Народното събрание, над 10 ВиК оператора са представили в Комисията преработени бизнес планове, отговарящи на нормативните и регулаторни изисквания, и КЕВР е имала възможност да започне процедура по тяхното приемане незабавно след изтичане срока на мораториума. По изискване на МРРБ тези и останалите оператори с държавно участие са **започнали нов процес** на преработка на своите бизнес планове по отношение на прогнозирането на разходите за електроенергия. Комисията работи активно с ВиК операторите в процеса на изменение на внесените бизнес планове и след като ВиК дружествата представят бизнес планове, отговарящи на изискванията на чл. 11, ал. 1 от ЗРВКУ, започва незабавно процедурите по тяхното одобрение след като бъдат изпълнени разпоредбите на чл. 198м, ал. 2 от ЗВ, а именно съответните АВиК или общински съвети приемат решения по бизнес плановете в рамките на компетентността им по ЗВ.

През 2022 г. общо 30 ВиК оператори са представили в Комисията изменени бизнес планове, които след провеждане на заседания на съответните асоциации по ВиК и/или общински съвети, са разгледани и приети от КЕВР.

До края на м. април 2023 г., общо 7 дружества са представили ревизирани бизнес планове, като Комисията е одобрила бизнес планове и цени на ВиК услуги за 2 дружества, за други 3 са образувани производства по разглеждане и одобрение, а за останалите 2 предстои същите да бъдат започнати след провеждане на заседания на съответните асоциации по ВиК. Следва да се отбележи, че 2 от посочените дружества не са имали одобрени бизнес планове през предходния регулаторен период 2017-2021 г. поради неизпълнени разпоредби на ЗВ и/или непредставяне на ревизиран бизнес план.

Към момента 3 ВиК дружества с одобрени бизнес план през регулаторен период 2017-2021 г., не са представили първоначални или изменени бизнес планове за регулаторен период 2022-2026 г. Същевременно КЕВР не може да стартира разглеждането

на бизнес планове и цени на ВиК услуги на редица общински ВиК оператори поради продължаващо с години неизпълнение на изисквания на ЗВ.

16. МРРБ посочва, че *„Коментарът по отношение на цените се приема по принцип. Материята ще намери регламентация в наредба за регулиране на цените, където ще бъдат разписани изискванията, методите и принципите за образуване на цените на ВиК услугите, а също така процедурите по разглеждане и одобряване, както и начина за изменение, както и в правилника за дейността на водния регулатор“.*

Така формулираният коментар показва пропуски в концепцията за нормативна уредба на регулация на цени, предоставяни от монополни дружества и представляващи услуги от обществен интерес. Именно принципите и методите за регулиране на цените от независимия регулатор следва да бъдат формулирани в нормативен акт с ранг на закон. Наредба към закона следва да детайлизира начина, по който регулиращият орган ще приложи на практика посочените принципи и методи. Следва да се отбележи, че подзаконовият акт (наредбата към закона) има характер на нормативен административен акт, за който няма времеви ограничения за съдебно оспорване от заинтересованите лица, и това може да създаде значителни неясноти и рискове пред ВиК сектора – особено отчитайки факта, че проектът на ЗВиК предвижда тази наредба да бъде изготвена не от регулаторния орган, а от МРРБ, което изпълнява функцията на принципал на регулираните ВиК оператори, респективно има значителен конфликт на интереси.

III. Същевременно се констатираат някои редакции, които създават допълнителни проблеми, както следва:

17. Направени са редакции в чл. 73, свързани с размера на възнагражденията на членовете на Комисията, в чл. 79, касаещи представително облекло, очевидно във връзка с постъпили негативни становища в процедурата по обществени консултации. Същевременно тези редакции не решават констатираните от заинтересованите лица проблеми, доколкото основният проблем, а именно значителното редуциране на функциите и правомощията на действащия регулаторен орган и неяснотата по отношение начина на работа на новата Комисия се запазват.

Предложението в чл. 73, ал. 4 от проекта на ЗВиК е председателят на новата Комисия да получава *93 на сто*, а останалите членове *85 на сто от три средни месечни заплати на наетите лица по трудово и по служебно правоотношение в отрасъл ВиК съгласно данни на Националния статистически институт*. Това на практика означава, че председателят и членовете на бъдещата Комисия ще получават **значително по-ниски възнаграждения от управителите на държавните ВиК оператори** (получаващи месечни възнаграждения в размер на 12 минимални заплати), **което поставя допълнителни въпроси относно независимостта и компетентността на бъдещия регулаторен орган и начина, по който новата Комисия ще регулира съответните обществени отношения.**

18. В текстовете на глава Пета, касаещи новата Комисия за регулиране на цените на ВиК услугите, са направени редакционни промени, като например в чл. 71 е добавена нова алинея 4, съгласно която Комисията е първостепенен разпоредител с бюджет, а ал. 5 е редактирана в следния вид: *Бюджетът на комисията е част от държавния бюджет и се съставя, изпълнява и отчита по реда на Закона за публичните финанси.*

Същевременно, към новия проект на ЗВиК отново **не е изготвена финансова обосновка** по Приложение № 2.2. към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация с мотива, че

предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет – нещо, което е констатирано като неправилно от КЕВР в изготвеното становище от 14.12.2022 г., и за което е уведомен министърът на финансите с писмо с изх. № В-01-00-1077 от 14.12.2022 г.

Остава неясно как ще бъде формирана новата Комисия и нейната администрация без да има предвидени в държавния бюджет разходи за нейното първоначално установяване, както и за последващата ѝ издръжка. Както КЕВР вече отбеляза, учредяването на новата Комисия ще изисква значително увеличение на администрацията (спрямо сега действащата), като за целта ще са необходимо значителни първоначални и последващи капиталови и оперативни разходи, за които няма нито анализ, нито разчет, нито предвиждания в бюджета.

19. В чл. 111 е добавена нова алинея 1, съгласно която: *Актовете за установяване на нарушенията по чл. 109 и чл. 110 се съставят от длъжностни лица, оправомощени от председателите на асоциациите. Наказателните постановления по предходното изречение се издават от председателя на асоциацията или от оправомощени/о от него лица/лице.*

Разпоредбата на чл. 110 се отнася за случаи, при които ВиК оператор предоставя услуги по цени, по-високи от утвърдените от комисията, а съгласно чл. 96 Комисията осъществява контрол за прилагането на одобрените цени на ВиК услугите. В тази връзка новата норма на чл. 111, ал. 1 въвежда **съществена неяснота по прилагането на единствената контролна функция на новата Комисия**, доколкото актове и наказателни постановления при констатирани нарушения ще се съставят и/или издават **не от органа, който следва да осъществява контрол (Комисията), а от трети лица, на които законът не им е вменил такива конкретни контролни функции (АВиК).**

Съгласно чл. 98, АВиК осъществяват контрол единствено за изпълнение на показателите за качество на ВиК услугите и за изпълнението на задълженията на ВиК оператора по договора за възлагане. Същевременно за нарушения на тези разпоредби **не са предвидени санкции.**

20. В допълнение, разпоредбата на чл. 111, ал. 1 въвежда и правомощие за АВиК да налагат санкции и в случаите по чл. 109, свързани с експлоатация, ползване, изграждане и/или повреди на ВиК мрежи. В тази връзка следва да се посочи, че ВиК мрежите имат характер на елементи на техническата инфраструктура по смисъла на чл. 64 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), поради което се констатира **съществена колизия между нормите на ЗУТ и проекта на ЗВиК**. Доколкото асоциацията по ВиК е юридическо лице, което няма правомощия по ЗУТ, остава неясно как и на какво основание ще осъществява контрол и ще налага санкции за случаи, за които има установени контролни правомощия по отношение строителство, изграждане и експлоатация на елементи на техническата инфраструктура, уредени в ЗУТ съответно за министъра на регионалното развитие и благоустройството (чл. 220), дирекцията за национален строителен контрол (чл. 221, чл. 222) и кмета на общината (чл. 223).

21. Друга съществена промяна в новия проект на ЗВиК е замяната на наименованието на конкретното търговско дружество „Български ВиК Холдинг“ ЕАД с ново обозначение „*юридическо лице по смисъла на Закона за публичните предприятия*“, ползвано навсякъде в проекта на ЗВиК като „*юридическо лице по чл. 48*“.

Видно от горепосоченото, с новата редакция не само, че не се преодоляват вече констатираните от КЕВР проблеми, а се добавят и нови, доколкото „юридическо лице по чл. 48“ може да бъде всяко едно публично предприятие, отговарящо на изискванията на

чл. 2, ал. 1 от ЗПП, т.е. не само действащото търговско дружество „Български ВиК Холдинг“ ЕАД, а и неговите дъщерни дружества, а именно ВиК дружествата с държавно участие.

Същевременно, в приложенияте към проекта на ЗВиК документи – доклад и резюме на цялостна предварителна оценка на въздействието се посочва, че *законопроектът регламентира ролята на „Български ВиК Холдинг“ ЕАД, както и че регламентира функциите на „Български ВиК холдинг“ ЕАД за установяването на устойчива рамка за управление и финансиране на ВиК дружествата. Видно от текстовете, проектът на ЗВиК не постига посочените цели.*

IV. Видно от гореизложеното, проектът на ЗВиК, публикуван за обществени консултации на 11.04.2023 г., запазва всички констатирани вече от КЕВР проблеми, поради което се представяме резюме на приетото с решение по Протокол № 350 от 14.12.2022 г., т. 1, становище, което допълваме с анализ на новите частични редакции в ЗВиК, въвеждащи допълнителни проблеми:

С Комисията отново не са проведени консултации, в качеството на заинтересована страна, които са задължителна част и предшестват изготвянето на проекта на нормативен акт. Отново не са взети предвид и не са отразени гледните точки на всички заинтересовани страни, включително и на КЕВР, в противоречие с издигнатите в чл. 26 от ЗНА принципи, които следва да се съблюдават при изработването на нормативен акт - необходимост, обосновааност, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност и стабилност. Въпреки публично оповестените от МРРБ инициативи за нови работни групи през 2023 г., такива не са организирани, а изразените становища в рамките на проведените през 2022 г. обществени консултации са отхвърлени с формални и неотносими доводи, което поражда редица въпроси относно подхода на органа, на който е възложено да осъществява държавната политика в отрасъл ВиК на национално ниво.

Извършеният анализ показва, че предложенията за разделяне на КЕВР и създаване на нова Комисия за регулиране на цените на ВиК услугите отново не са обосновани и мотивирани, и не са подкрепени от съществуващите стратегически документи и международни доклади. В проекта на ЗВИК не е изследван ефектът върху независимостта на бъдещата Комисия, при разделянето ѝ от енергийния регулатор (за който има задължителни европейски изисквания за независимост), както и отново не е извършен сравнителен анализ на предложените в проекта на ЗВИК конкретни текстове за бъдещата Комисия с международни стандарти за независимост на регулаторните органи.

Отново към законопроекта не е изготвена финансова обосновка по Приложение № 2.2. към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация с мотива, че предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет. Същевременно в законопроекта се предлага разделяне на КЕВР и учредяване на нова Комисия, чиято бъдеща дейност ще се финансира от държавния бюджет, което ще изисква значителни първоначални капиталови и оперативни разходи за учредяване и допълнителни разходи за административно, правно, информационно, логистично и друго обслужване на новата Комисия.

Посочената от МРРБ обосновка за необходимостта от разделянето на регулатора – а именно изисквания в НПВУ, е формална и неотносима, доколкото при разработването на НПВУ не са били изготвени анализ и обосновка за предложеното разделяне на сега действащата КЕВР на две нови комисии – за енергийно и за водно регулиране, нито са провеждани обществени консултации. Текстовете на НПВУ не представляват нормативно изискване, а са част от приет стратегически документ, който подлежи на последващи изменения (каквито са в ход). Освен това, ограничаването на правомощията на новата

Комисия само до регулиране на цените на водоснабдителните и канализационните услуги, а не до регулиране на ВиК услугите, не кореспондира със заложеното в Националния план за възстановяване и устойчивост, съгласно който с новия закон *„ще се въведе отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект“*. Нещо повече – в предварителната оценка за въздействие на проекта на ЗВИК също сред целите е посочено *„да се въведе отделяне на регулирането на ВиК услугите в самостоятелен субект“*.

Така предложеният законопроект не обхваща констатираните в анализ на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) от 2019 г. проблеми, свързани основно с липса на яснота в разпределението на ролите и отговорностите между собствениците и операторите на инфраструктурата, липса на стимули за местните власти и ВиК операторите да повишат оперативната и финансова ефективност, ограничен капацитет за приоритизиране на инвестициите, доколкото не изследва и не оптимизира нормативните изисквания по отношение собствениците на публичните ВиК активи, собствениците (принципали) на търговските дружества – ВиК оператори, и самите ВиК оператори. Не са регламентирани норми за действие в случаите, в които икономически обосноваването на ВиК услуги надхвърлят социалната поносимост на същите, и продължава да не се изяснява как ще бъдат покрити обосноваването оперативни и капиталови разходи на ВиК операторите в тези случаи, доколкото съществуващите изисквания изцяло се запазват.

Новият законопроект не съобразява и Директива (ЕС) 2020/2184 от 16.12.2020 г., която въвежда редица нови изисквания към държавите членки, респективно към ВиК дружествата, обслужващи най-малко 50 хил. души или доставящи най-малко 10 хил. м³ на ден, касаещи общи задължения, стандарти за качество, подход към безопасността на водата, основаващ се на оценка на риска, оценка на нивата на загуби на вода, достъп до вода, предназначена за консумация от човека, публикуването на подходяща и актуална информация и други. Съгласно чл. 24, т. 1 от директивата, *Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с членове 1–18, член 23 и с приложения I–V най-късно до 12 януари 2023 г. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.*

Във формулираните в проекта на закон предложения за създаването на нова Комисия липсва яснота относно функциите и правомощията на регулатора и разписани норми, гарантиращи финансова независимост (Комисията не се финансира от собствени приходи, а от държавния бюджет); налице са отново противоречия и правни неясноти по отношение на организацията на работа, включително и запазването на трудовите правоотношения на служителите от администрацията; въведените процедури; предмет и статут на актовете на регулатора (не се изяснява кои актове ще имат статут на общи административни актове, доколкото новата Комисия единствено ще утвърждава цени на ВиК услуги); както и по отношение на правомощията по контрол, вкл. и относно възможността за налагане на санкции; липсва обвързаност на действия и актове на институции от изпълнителната власт и разграничаване на ролите и отговорностите в отрасъл ВиК. Същевременно се създава неяснота по отношение състава и организацията на работа на Комисията за енергийно регулиране. След редакцията от 2023 г. е видно, че председателят и членовете на новата Комисия ще получават далеч по-ниски възнаграждения от тези на управителите на регулираните от тях ВиК оператори – нещо, което поставя под въпрос както експертизата, така и независимостта на ръководството на новата Комисия.

В законопроекта от 2022 г., както и в законопроекта от 2023 г., се въвеждат нови и необосновани изисквания спрямо проекта от 2020 г., като отпада изискването

независимият регулатор да определя цели на показатели за качество на ВиК услугите, въз основа на които ВиК операторите да разработват бизнес планове с ремонтна, производствена и инвестиционна програма; както и отпада изискването независимият регулатор да одобрява тези бизнес планове, и въз основа на одобрените бизнес планове да утвърждава и одобрява цени на ВиК услуги; да осъществява ежегоден контрол върху изпълнението на одобрените бизнес планове и да отчита същото при годишните изменения на одобрените цени на ВиК услуги.

Така предложените промени се предлага да влязат в сила от обнародването на закона в Държавен вестник, т.е. в рамките на действащия регулаторен период 2022-2026 г., в който КЕВР е одобрила 5-годишни бизнес планове на редица дружества, утвърдила е цени на ВиК услуги за 2022 г. и за 2023 г. и е одобрила цени на ВиК услуги за 2024, 2025 и 2026 г. След влизането в сила на ЗВиК ще бъдат отменени нормите на ЗРВКУ и приложимите норми на ЗЕ, поради което съществуващият регулатор няма да има функции във ВиК сектора, а такива функции няма да има и новата Комисия, което поражда редица въпроси за одобряването на бизнес планове и цени, възможностите за изменение на одобрените бизнес планове и/или цени на ВиК услуги и последващите действия по контрол на изпълнението на одобрените бизнес планове и изменението на одобрените цени.

Значителното ограничаване правомощията на новата Комисия спрямо функциите на КЕВР в сектор ВиК поставя редица допълнителни въпроси относно необходимостта от разделянето на КЕВР и обособяване на нов държавен регулаторен орган, което ще изисква допълнителни първоначални и последващи капиталови и оперативни разходи за държавния бюджет. Подобно отделяне би могло да се мотивира ако се предвижда не само да се запазят съществуващите функции, но и същите да се надградят чрез например въвеждане на лицензионен режим за ВиК дружествата, както и регулиране на други сектори като битови отпадъци (каквато регулация е въведена в Португалия, Унгария, Италия, а от тази година и в Северна Македония), или контрол върху качеството на питейните води (каквато функция е въведена към регулаторния орган в Португалия), или регулиране на други комунални услуги, предоставяни от общините (каквато функция е въведена в регулаторния орган в Румъния).

Тенденцията в Европа е въвеждането на регулиране на ВиК услугите на национално ниво да се осъществява от съществуващите енергийни регулатори – както е в Армения, Малта, България, Литва, Грузия, Латвия, Италия, Унгария, Ирландия, Молдова, Черна гора, Северна Македония, а от 2023 г. и в Гърция.

Новата Комисия ще има само едно контролно правомощие – а именно контрол върху прилаганите от ВиК операторите цени на ВиК услуги. Същевременно, с редакция в проекта от 2023 г. правомощия за съставяне на актове за установени административни нарушения и издаване на наказателни постановления се дават не на контролния орган (новата Комисия), а на АВиК, които нямат вменени подобни функции. Нещо повече – на АВиК се дават и подобни функции по отношение контрол върху строителство, изграждане и експлоатация на елементи на техническата инфраструктура, които са уредени в ЗУТ, и по които АВиК няма никакви правомощия по ЗУТ.

Предвижда се значително намаляване на показателите за качество на ВиК услугите, като контролът по тяхното изпълнение се прехвърля от независимия регулатор към АВиК. В проекта на ЗВИК обаче не е описан редът, по който АВиК ще определя цели на тези показатели, как ще се оценява качеството и надеждността на отчитаната информация, нито вменява на министерството или на АВиК изискване да публикува информация в годишни отчети – действия, които в момента се осъществяват от КЕВР. Проектът на ЗВИК въвежда контролни функции на АВиК по отношение постигнатите нива на показателите

за качество, но не въвежда реален механизъм, включително санкции в случаи на тяхното непостигане и изцяло прекъсва връзката между качеството и цените на ВиК услугите. В съгласувателната таблица МРРБ посочва, че „в чл. 50, ал. 2, т. 10 е предвидено договорът по ал. 1 да съдържа „... изисквания към качеството на услугите“, което не е равнозначно на „показатели за качество“. Такива изисквания и към настоящия момент са включени в договорите за възлагане, но по тях не се осъществява контрол от страна на АВиК. В §4 от ПЗР на проекта на ЗВиК се предвижда, че *„Сключените от тях договори с ВиК операторите запазват действието си за срока, за който са сключени и се привеждат в съответствие с този закон в 6 месечен срок от влизането му в сила“*. По този начин не става ясно дали изобщо сключените договори ще се допълнят с годишни нива на показатели за качество и дали до края на 2026 г. се предвижда контролиране на качеството на ВиК услугите.

Освен това, ако годишните нива на показателите за качество ще се определят с договора за възлагане, това означава, че за определяне на следващите годишни нива на показателите за качество ще е необходимо изменение на съответните договори, такова изменение ще може да се осъществи само чрез прилагане на принципа на свобода на договарянето - в случай, че ВиК операторът се съгласи с изменението, поради което поставяне на цели за подобряване на качеството в обществен интерес ще бъде неосъществимо. Разпоредбата на чл. 114 в новия проект, според която *„Споровете между асоциациите по ВиК и ВиК операторите относно сключването, изпълнението, изменението и прекратяването на договор за възлагане по чл. 50 се решават по реда на Гражданския процесуален кодекс, също няма да допринесе за подобряване на качеството на ВиК услугите.*

Въвежда се изискване за изготвяне на бизнес програми по реда на ЗПП, което обаче няма връзка с процеса по контрол върху показатели за качество от АВиК, и с процеса по ценообразуване. Освен това, дружествата, които не са публични предприятия, като най-големият ВиК оператор в страната - „Софийска вода“ АД, нямат основания да изготвят подобни бизнес програми. Продължават да се предлагат неясни критерии за одобряването на цените на ВиК услугите и последващото им преразглеждане, като от новия проект на закона отпадат фундаментални изисквания като принципи и методи на ценообразуване, регулаторен период и други и остава впечатлението, че новата Комисия ще има възможност единствено да одобри предложените от дружествата цени на ВиК услуги, без да има възможност да оцени тяхната ефективност и/или да изиска някакви корекции. Позицията на МРРБ, че тези фундаментални изисквания ще бъдат регламентирани в наредба към закона създава допълнителни рискове пред ВиК сектора – както за ВиК операторите, така и за потребителите на услуги от обществен интерес.

Извършеният анализ показва, че предложенията в ЗВИК няма да доведат до подобряване на регулацията във ВиК сектора, доколкото не могат да гарантират повишаване на качеството на услугите, икономическа устойчивост, защитата на правата на потребителите и социалното подпомагане, тъй като: значително се редуцира броят на показателите за качество на ВиК услугите; предлагат се неясни критерии за одобряването на цените на ВиК услугите и последващото им преразглеждане, както и нееднозначно определени критерии за финансиране на инвестициите, в противоречие с действащи регулаторни механизми; липсва разработен режим за социална поносимост на цените на ВиК услугите и за въвеждане на водни помощи; създава се неяснота по отношение разглеждането на жалби на потребители срещу ВиК оператори и на практика се отменя договорното начало при общи условия при предоставянето на ВиК услуги на потребителите, доколкото на общите условия се придава характер на нормативен акт; липсва възлагане на отговорностите по отношение постигането на съответствие с директиви на ЕС и/или разширение на ВиК системите.

Предлага се промяна в границите на обособените територии, като се предвижда отпадане функционирането на общински и частни дружества. В същото време създаването на правна регламентация поражда неясноти по отношение възможностите и сроковете за изпълнението на новите изисквания. Въвежда се задължително изискване ВиК дружествата да са публични предприятия по смисъла на ЗПП, което ще елиминира бъдещо публично-частно партньорство в сектора. Запазват се изискванията по отношение функционирането на АВиК, като не се отчита липсата на възможност и експертен капацитет за адекватно изпълнение на ролята на публични собственици на ВиК системите и да контролират изпълнението на договорите за възлагане управлението на ВиК активите. Запазват се изискванията по отношение на собствеността на ВиК системите, без да се очертава ясно границата на публична и частна собственост, респективно границата на отговорност на ВиК оператори и потребители. Не се предвижда изплащане на обезщетения на потребителите при отклонения от стандартите за качество на питейните и на отпадъчните води. Необосновано от потребителите на ВиК услуги са изключени лицата, които нямат вещни права върху водоснабдения имот, но са ползватели на същия на валидно облигационно основание (например наематели). Създават се възможности за необоснован отказ и злоупотреба от страна на ВиК дружествата в процеса по присъединяване на нови потребители.

В проекта на ЗВиК от 2022 г. се регламентираше съществуването на държавно търговско дружество - „Български ВиК Холдинг“ ЕАД, което е създадено с решение на Министерски съвет и може да бъде закрито с последващо решение на изпълнителната власт, без да се изяснява какви са точно неговите функции и отговорности, и по какъв начин ще допринесе за решаването на проблемите във ВиК сектора, като по този начин дружеството се поставя в привилегировано положение спрямо дружества със сходни функции в сектор Енергетика, и се ограничават функциите и правомощията на бъдещи състави на Министерски съвет по отношение на това конкретно дружество. С редакцията от 2023 г., наименованието на конкретното търговско дружество е заменено с *„юридическо лице по смисъла на Закона за публичните предприятия“*, което поставя допълнителни неясноти.

Във връзка с горното не се постига дългосрочно разрешаване на проблемите във ВиК сектора, изискуемо съгласно решение на 44-то НС от 13.12.2019 г.²

Поради констатираните значителни проблеми в текстовете на законопроекта от административен, правен, технически и икономически характер, КЕВР не може да даде конкретни предложения за редакции, доколкото е необходима цялостна ревизия на законопроекта. Необходим е сериозен обществен дебат за ролята и отговорностите на основните участници във ВиК сектора - независимия регулатор на качеството и цените на ВиК услугите, собствениците на публичните ВиК системи и възложители по договор, ВиК операторите и техните собственици (принципали), какъвто до момента не е проведен. Същевременно е видно нежеланието на институцията, на която действащата нормативна уредба е вменила ангажимента за осъществяване на държавната политика в отрасъла водоснабдяване и канализация на национално ниво – а именно МРРБ, да проведе на практика такъв дебат.

В тази връзка, в случай че се приемат предложенията в ЗВИК за промени в регулацията на ВиК сектора, същият ще бъде поставен пред значими рискове, свързани с осъществяването на контрола по изпълнението на одобрените бизнес планове 2022-2026 г.

² На 13.12.2019 г., 44-то Народно събрание е приело решение, с което е задължило в срок до 15 май 2020 г. министъра на регионалното развитие и благоустройството да подготви и обяви за обществено обсъждане проект на Закон за водоснабдяването и канализацията.

и измененията на одобрените цени на ВиК услуги за периода 2024-2026 г., поради което в тази хипотеза считаме за необходимо от законопроекта да отпаднат разпоредбите, касаещи регулирането на качеството и цените на ВиК услугите, съответно да се запазят правомощията на независимия регулатор КЕВР във ВиК сектора, така както в момента са регламентирани в ЗРВКУ, респективно в ЗЕ, а такива да бъдат обсъдени и планирани за прилагане след изтичане на действащия регулаторен период 2022-2026 г.

Във връзка с горното, най-подходящ и целесъобразен подход е осъществяване на промени в действащото законодателство – ЗРВКУ и ЗВ, които да отразят натрупаната практика по прилагането на съществуващите изисквания, както по отношение на регулаторния режим осъществяван от КЕВР, така и по отношение на изискванията към собствениците (принципалите) на ВиК операторите, собствениците на публичните ВиК мрежи и съоръжения, договорните изисквания между собствениците и операторите на ВиК инфраструктурата, с оглед ясно разграничаване на съответните отговорности и недопускане на припокриване в техните функции.

Изказвания по т.1.:

Докладва И. Касчиев. На 11.04.2023 г. на интернет страницата на МРРБ и на Портала за обществени консултации са публикувани нов проект на Закон за водоснабдяването и канализацията (ЗВиК), както и други документи към него. Комисията вече е приела становище по предходния проект на Закон на 14.12.2022 г., което е било публикувано на интернет страницата на МРРБ и на Портала за обществени консултации.

В Раздел I от представения доклад е описана кореспонденцията, която Комисията е осъществила след приетото становище, проведените работни срещи с МРРБ и със Сдружението на общините. С тях са проведени две работни срещи, като втората е била и с Омбудсмана на Република България. На проведената среща с МРРБ е поет ангажимент от заместник-министъра да бъде организирана работна среща, на която да се обсъди възможността за промяна в изискванията на Националния план за възстановяване и устойчивост. Такава среща след това не е организирана.

В Раздел II на доклада е публикуван анализ на представените становища в съгласувателната таблица към проекта на Закон, процедурата от м. декември 2022 г. Видно от представената информация повече от половината становища, които са постъпили, са отрицателни и не са приети от МРРБ. Направен е анализ на мотивите, които МРРБ са дали в таблицата по становището на КЕВР от 14.12.2022 г. Видно от текстовете, те са абсолютно формални и не влизат по същество. Единствената корекция, която министерството е направило, е в допуснатата от тях грешка в предходния проект, в която са направени неприемливи промени и в ЗЕ.

В Раздел III от доклада е представен анализ на новите неща в новия проект на Закон. Той на практика е почти изцяло старият проект с няколко промени, които според работната група са изключително проблемни, включително и по отношение на заплащането на бъдещите членове на новата Комисия, които ще получават значително по-ниски възнаграждения от управителите на регулираните ВиК дружества. Най-проблемно е това, което се въвежда по отношение на асоциациите по ВиК, които ще съставят АУАН и ще налагат наказателни постановления, което изцяло излиза извън техните функции и правомощия и дори създава проблеми с разпоредбите на ЗУТ.

Доколкото проектът на новия Закон запазва всичките констатирани вече от КЕВР проблеми, в Раздел IV е представено резюмето на приетото от 14.12.2022 г. становище на КЕВР, което е допълнено с някои нови проблеми.

В заключение се посочва, че поради констатираните значителни проблеми в текстовете на законопроекта, КЕВР не може да даде конкретни предложения за редакции. Отново се казва, че е необходим значителен обществен дебат за ролята и отговорностите

на участниците в сектора. Работната група счита, че ако бъде приет Закона в този му вид, ще създаде изключителни рискове във ВиК сектора.

Предлага се като най-подходящ и целесъобразен подход към този момент да бъдат направени изменения в съществуващите нормативни актове. Това е ЗРВКУ и ЗВ, които да отразят натрупаната практика по прилагането на изискванията и ясно да регламентират отговорностите на всички участници в сектора.

Във връзка с горното и на основание чл. 43, ал. 1 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и нейната администрация, работната група предлага Комисията да вземе следните решения:

1. Да разгледа и приеме настоящия доклад;
2. Да приеме становище по публикуван проект на Закон за водоснабдяването и канализацията;
3. Да публикува становището по т. 2 на интернет страницата на КЕВР;
4. Да качи становището по т. 2 на Портала за обществени консултации;
5. Да изпрати становището по т. 2 на Министъра на регионалното развитие и благоустройството;
6. Да изпрати становището по т. 2 на Министъра на финансите по отношение на липсата на изготвена финансова прогноза за необходимите оперативни и капиталови разходи за финансиране на първоначалното учредяване и последващото финансиране от държавния бюджет на дейността на предложената бъдеща Комисия за регулиране на цените на ВиК услугите;
7. Да изпрати становището по т. 2 на парламентарно представените групи в 49-то Народно събрание.

Ив. Н. Иванов заяви, че напълно подкрепя изготвеното становище и напомни, че преди четири месеца, на 14.12.2022 г. КЕВР е изготвила становище по първоначалния проект, която е бил публикуван тогава. Сегашното становище по определен начин допълва първото, доколкото в първото се съдържат основните критики, които КЕВР е отправила към проекта. Заедно с това се взема отношение и по някои нови текстове, които са свързани с нови недостатъци. Според И. Н. Иванов същественото са две неща. Първо, че становището на КЕВР не е изолирано. Големите обществени „играчи“ – организации, асоциации и др. обществени структури са силно критични към проекта на Закон, което означава, че той не се ползва с обществена подкрепа и така и не се е разбрало каква е работната група, която е изготвила този Закон, както и която е изготвила промените впоследствие. На второ място, това, което специално засяга КЕВР, е именно разделянето на дейностите, така че да има два отделни регулатора – енергиен и воден. Не е практика в европейските страни. Напротив, практиката е точно в обратната посока. Председателят е видял, че в становището се дава пример с Гърция, където именно през 2023 година регулаторът за ВиК услугите е обединен с енергийния регулатор.

Ив. Н. Иванов счита, че Комисията много авторитетно изразява своето становище. Това становище е представено и на среща, която е била поискана от МРРБ, и на която са участвали председателят, г-н Касчиев, г-н Кочков и г-жа Трендафилова. Тогава е било обещано да се проведе разговор с министър Пеканов. Този разговор не се е състоял не по вина на Комисията. Това по никакъв начин не променя отрицателното становище на Комисията по този проект на Закон.

Д. Кочков каза, че за съжаление Комисията не може да коментира, че се задълбочават проблеми, описани от И. Касчиев, които не са само в регулирането. За съжаление има и много други проблеми, но не е това форумът, на който да се прави такъв коментар. Д. Кочков предполага, че ако бъде внесен в Народното събрание, ще се явят и други заинтересовани лица, които са видели недостатъците в този проект.

Ив. Н. Иванов е съгласен с казаното от Д. Кочков и счита, че това също трябва да се

отбележи, че проблемите са много повече. Комисията ще бъде активен участник в разискванията в Народното събрание, когато законопроектът постъпи там. Председателят попита не трябва ли в изброените седем точки да се добави още една, но по-скоро да бъде т.7: *Да изпрати становището на Комисията по регионално развитие в Народното събрание.* Комисиите са избрани, не е избрано ръководството на комисиите. Дори и да не е така именувана тази комисия, а по друг начин, но ВиК услугите са в една такава комисия, поне до предишното Народно събрание.

Р. Тоткова каза, че е Комисия по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление.

Ив. Н. Иванов подчерта, че така, както е записано в становището *Да изпрати становището по т. 2 на парламентарно представените групи*, то отива към председателите на всяка една от групите. Докато така формулирано, ще бъде изпратено до всички членове на тази комисия, които ще трябва с гласа си да вземат отношение, и след това проектът се внася в пленарна зала, въз основа на това гласуване, там в комисията.

И. Касчиев каза, че ако има избрани комисии, то тогава освен регионалната, трябва да се изпрати на тази по околна среда и водите. Ще се провери на сайта на Народното събрание.

И. Н. Иванов прие становището да бъде изпратено до двете комисии. Комисиите нямат ръководство, но са избрани.

Б. Голубарев предложи да се изпрати до Комисията по енергетика, защото се засяга и ЗЕ.

Ив. Н. Иванов потвърди, че е така и затова е предложил и Комисията по енергетика именно по този повод, че съгласно ЗЕ КЕВР съществува в този си състав и с тези си правомощия. Промяната на тази разпоредба за КЕВР и създаване на две отделни комисии, също изисква промени в ЗЕ. Председателя предложи в т.7 да бъдат цитирани трите комисии, след което в последна т.8 да бъде текстът от сегашната т.7. *Да изпрати становището по т. 2 на парламентарно представените групи в 49-то Народно събрание.*

Ив. Н. Иванов установи, че няма други изказвания и подложи на гласуване проекта на решение с направеното предложение за нова т.7 и преномериране на сегашната т.7 в т.8. Текстът на т.7 касае изпащане на становището до трите изброени комисии: Комисия по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление, Комисия по околната среда и водите и Комисия по енергетика.

Във връзка с горното и на основание чл. 43, ал. 1 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и нейната администрация, Комисията

РЕШИ:

1. Приема доклад относно становище по публикуван проект на Закон за водоснабдяването и канализацията;
2. Приема становище по публикуван проект на Закон за водоснабдяването и канализацията;
3. Становището по т. 2 да се публикува на интернет страницата на КЕВР;
4. Становището по т. 2 да се публикува на Портала за обществени консултации;
5. Становището по т. 2 да се изпрати на Министъра на регионалното развитие и благоустройството;
6. Становището по т. 2 да се изпрати на Министъра на финансите по отношение на липсата на изготвена финансова прогноза за необходимите оперативни и капиталови разходи за финансиране на първоначалното учредяване и последващото финансиране от държавния бюджет на дейността на предложената бъдеща Комисия за регулиране на

цените на ВиК услугите;

7. Становището по т. 2 да се изпрати на Комисия по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление, Комисия по околната среда и водите и Комисия по енергетика в Народното събрание;

8. Становището по т. 2 да се изпрати на парламентарно представените групи в 49-то Народно събрание.

В заседанието по **точка първа** участват председателят доц. д-р Иван Н. Иванов и членовете на Комисията Александър Йорданов, Благой Голубарев, Димитър Кочков, Пенка Трендафилова.

Решението е взето с **пет гласа „за“** (доц. д-р Иван Н. Иванов - за, Александър Йорданов - за, Благой Голубарев - за, Димитър Кочков – за, Пенка Трендафилова - за), от които **два гласа** (Димитър Кочков, Пенка Трендафилова) на членовете на Комисията със стаж във ВиК сектора.

Приложения:

1. Доклад вх. № В-Дк-120 от 04.05.2023 г. - становище по публикуван проект на Закон за водоснабдяването и канализацията и проект на становище.

ЧЛЕНОВЕ НА КЕВР:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

.....
А. Йорданов

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ

.....
Б. Голубарев

.....
Д. Кочков

.....
П. Трендафилова

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

РОСИЦА ТОТКОВА

Протоколирал:

А. Фикова - главен експерт